

Kaskart prasidėjus šildymo sezonui Aplinkos apsaugos agentūra skambina pavojaus varpais – oro tarša miestuose ir gyvenvietėse viršija normas. Žiemą daug kietųjų dalelių išskiria gyventojų kūrenami technologiškai pasenę židiniai ir malkinės krosnelės. Pasaulyje ši problema sprendžiama paprastu, bet efektyviu būdu – orą teršiančius šildymo prietaisus skatinama keisti ekologiškais kompensuojant dalį naujų krosnelių įsigijimo išlaidų.

Oro taršą analizuojantys specialistai skaičiuoja, kad, pvz., šiemet sausio pradžioje atšalus orui netinkamu kuru ir įranga šildomi namai aplinkos taršą miestuose padidino 1,5 ir daugiau kartų. Vilniaus senamiestyje ir be prietaisų buvo galima „užuosti“, kad oro tarša ypač padidėjo, o prietaisai fiksavo, kad mes kvėpuojame oru, kuriame kietųjų dalelių koncentracija buvo 80–150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (Pasaulio sveikatos organizacijos nustatyta vidutinė kietųjų dalelių metų vidutinė koncentracija – 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Todėl šildymo prietaisų atnaujinimas – viena iš efektyvių priemonių išsaugoti miestų orą švarų. Krosnelių atnaujinimo sistema sėkmingai veikia Danijoje, Didžiojoje Britanijoje, Jungtinėse Valstijose, Kanadoje ir kitose šalyse. Prie tokių projektų prisideda ir krosnelių gamintojai. Pavyzdžiui, Danijoje „Scan“ krosneles ir židinius parduodanti bendrovė prie valstybės kompensuojamų 2 000 Danijos kronų (apie 260 Eur) prideda dar tiek pat kompanijos lėšų, taigi, seną malkinę krosnelę keičiančiam pirkėjui naujas šildymo įrenginys kainuoja 520 Eur pigiau. Norintieji gauti šią kompensaciją turi įvykdyti tik dvi sąlygas – turėti seną krosnelę ir ją pakeisti sertifikatus atitinkančia ekologiška krosnele.

„Senosios kartos krosnelėse (paprastai gamintose iki XXI a.) kuras nesudega efektyviai – malkų kūrenti reikia daugiau, šilumos akumuliuojama mažiau, o tarša yra iki 15 kartų didesnė palyginti

su naujosios kartos krosnelėmis, – sako Vytautas Misiūnas, norvegiškų krosnelių gamintoją „Jotul“ atstovaujančios UAB „Tolvita“ pardavimų vadovas. – Technologijos sparčiai tobulėja. Prieš kelerius metus buvo normalu, kad kietu kuru kūrenamos krosnelės į aplinką išskirtų iki 15 mg kietųjų dalelių. Šiandien moderniose krosnelėse įdiegta uždaro degimo sistema užtikrina, kad malkinė krosnelė ar židinytis į orą išskirtų vos 2 mg kietųjų dalelių. Šios krosnelės 90 proc. dujų ir dalelių dūmuose paverčia šiluma. Todėl jos ne tik saugo aplinką, bet ir šildo efektyviau.“

Krosnelių ir židinių degimo kokybę Europos Sąjungoje nustato CE reglamentai. Bet yra šalių, turinčių ir vietinius reglamentus, pavyzdžiui, Vokietija – TUV, Norvegija – SINTEF, Lietuva – STR. Skandinavijos šalyse labai vertinamas žaliosios gulbės (Green Swan) ženklas.

„Gyvenvietėse ar didmiesčių senamiesčiuose šildymo laikotarpiu pakanka įkvėpti oro ir be specialių matavimo prietaisų jaučiame – čia kūrenama kietuoju kuru. Oro taršai įtakos turi ne tik, koku židiniu ar krosnele šildomas būstas, bet ir šių įrenginių bei dūmtraukių priežiūra, kuro kokybė. Ne paslaptis, kad gyventojai apie naują krosnelę pagalvoja tik tada, kai žiežirbos ima lakstyti pro nesandarią konstrukciją, o kaminus ima valyti, kai susikaupę suodžiai pradeda kristi gabalais ar užsiliepsnoja“, – sako V. Misiūnas.

Pasak „Tolvitos“ specialisto, norėdami išspręsti oro taršos problemą turime veikti kompleksiskai: pritaikyti daugelyje šalių sėkmingai veikiančią kompensacijų mechanizmą, skatinti gyventojus tinkamai prižiūrėti ugniakurus bei valyti dūmtraukius. Tačiau tam reikia ir politinės valios, ir gyventojų savimonės.

Daugiau informacijos:

Vytautas Misiūnas, norvegiškų krosnelių gamintoją „Jotul“ atstovaujančios UAB „Tolvita“ pardavimų vadovas,

+370 616 10473, vytautas.misiunas@jotul.lt